

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS IMIGRANTŲ VAIKŲ SOCIALINĖ ADAPTACIJA IR TAIKOMI PAGALBOS BŪDAI KLAIPĖDOS MIESTO IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOSE

Jovita Čėsniė

Klaipėdos lopšelis/darželis „Dobiliukas“

dr. Giedrė Slušnienė

Klaipėdos valstybinė kolegija

DOI: <https://doi.org/10.52320/svv.vliVIII.284>

Anotacija

Imigrantai, atvykstantys iš kitų šalių ir ketinantys apsigyventi Lietuvoje, dažnai atvyksta su savo šeimomis, kuriose yra ikimokyklinio amžiaus vaikų. Didėjant imigrantų vaikų skaičiui, Lietuvos švietimo sistema turi pasirūpinti kokybišku imigrantų vaikų ugdymu ir sudaryti palankias sąlygas atvykusių vaikų socialinei adaptacijai. Imigrantų vaikų ugdymas reikalauja papildomo valstybės dėmesio, daugiau paramos ir pagalbos, pasiruošimo, ugdymo įstaigos bendruomenės susivienijimo, t. y. daugiau pastangų nei įprasta. Straipsnyje aktualiais tampa šie probleminiai aspektai, t. y. kaip padėti ikimokyklinio amžiaus imigrantams vaikams sėkmingai adaptuotis ugdymo įstaigose?; kokie pagalbos organizavimo būdai, užkertant kelią galimiems sunkumams, taikomi ikimokyklinio ugdymo įstaigose? Tyrimo rezultatai, apklausus pedagogus, dirbančius su imigrantais vaikais, bei imigrantus tėvus, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas Klaipėdoje, paaiškėjo, kad sėkmingai ikimokyklinio amžiaus imigrantų vaikų socialinei adaptacijai ugdymo įstaigoje svarbus tėvų ir pedagogų bei įstaigos bendruomenės glaudus bendradarbiavimas, siekiant bendrų tikslų, reikiamos pedagogų kompetencijos, daugiakalbiškumo bei multikultūriškumo vertybinės patirtys.

Pagrindiniai žodžiai: imigrantai, ikimokyklinis ugdymas, socialinė adaptacija, pagalba.

Įvadas

Temos aktualumas. Visame pasaulyje dėl persekiojimo, karų ir konfliktų namus tenka palikti 108,4 mln. žmonių. Vaikai sudaro 40 proc. pabėgėlių visame pasaulyje (<https://www.europarl.europa.eu/news/lt/headlines/society/20170629STO78630/migracija-ir-prieglobstis-faktai-ir-skaiciai>).

Dėl Rusijos invazijos į Ukrainą, pasak Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūros UNHCR (<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>), nuo karo pradžios Ukrainos sieną kirto daugiau kaip 20 mln. žmonių. Lietuvos statistikos departamento duomenimis (<https://osp.stat.gov.lt/ukraine-dashboards>) vien iš karo nusiaubtos Ukrainos gyventi į Lietuvą atvyko kiek daugiau nei 68 tūkst. žmonių (iš jų virš 6 tūkst. vaikų iki 6 metų). Iki šiol Vokietija ir Lenkija priėmė didžiausią skaičių pabėgėlių iš Ukrainos, o Lietuva yra dešimtoje vietoje pagal oficialiai registruotų Ukrainos pabėgėlių skaičių Europos Sąjungoje, rodo Europos Komisijos (EK) „Blueprint“ tinklo duomenys (<https://m.klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/lietuva-pagal-priimtu-pabegeliu-ukrainos-skaiciu-trecia-europoje-1074586>).

Atvirai pripažįstama, kad susidariusi situacija, kai į Lietuvą atvyko pakankamai dideli pabėgėlių iš Ukrainos srautai, reikia imtis skubių veiksmų šioje srityje ir padėti atvykėliams į mūsų šalį. Būtina rūpintis ir imigrantų vaikais, padedant jiems adaptuotis mūsų šalyje, mūsų švietimo sistemoje, mūsų ugdymo įstaigose.

Kiekvieno atvykusio imigranto tėvo viltis, kad ugdymo kokybė mūsų šalyje, tenkins jų ir jų vaikų norus bei lūkesčius. Šių vaikų adaptacija Lietuvos ugdymo įstaigose yra ne tik imigrantų vaikų ar jų tėvų rūpestis, tačiau ir vienas iš Lietuvos švietimo sistemos prioritetinių uždavinių. Kaip teigia Le Roux (2002), švietimas negali būti kultūriškai neutralus. Multikultūriškumas yra realizuojamas kokybišku visų vaikų ugdymu, nepaisant jų kultūrinės kilmės. Švietimo sistema yra nuolat veikiama socialinės ir kultūrinės aplinkos ir turi gebėti prisitaikyti prie atsirandančių pokyčių.

Tyrimo problema. Terminas „imigrantas vaikas“ yra apibrėžiamas kaip vaikas, gimęs kitoje šalyje, kurio tėvai ar seneliai gimė kitoje valstybėje. Adaptacija „svetimos“ šalies ugdymo įstaigoje – ypatingai svarbus ir sudėtingas etapas imigrantui vaikui. Be papildomų sunkumų, su kuriais tenka susidurti adaptacijos metu, šį procesą apsunkina ir papildomi veiksniai. Pirmiausia, tai kalbos barjeras,

nauja aplinka, ne visada geras mikroklimatas, naujos ir neįprastos taisyklės bei reikalavimai ugdymo įstaigoje, kultūrų skirtumai kt. Prisitaikymas prie šių veiksnių gali sukelti papildomų sunkumų imigrantui vaikui socialinės adaptacijos metu.

Tiriamos problemos kontekste ypatingai aktualiais tampa šie klausimai: Kaip padėti ikimokyklinio amžiaus imigrantams vaikams sėkmingai adaptuotis ugdymo įstaigose? Kokie pagalbos organizavimo būdai, užkertant kelią galimiems sunkumams, taikomi ikimokyklinio ugdymo įstaigose?

Tyrimo objektas – ikimokyklinio amžiaus imigrantų vaikų socialinė adaptacija.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti ir pagįsti ikimokyklinio amžiaus imigrantų vaikų socialinę adaptaciją ir taikomus pagalbos būdus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išnagrinėti migracijos sampratą, raišką bei procesus Lietuvoje.
2. Atskleisti ikimokyklinio amžiaus imigrantų vaikų socialinės adaptacijos veiksnius ir pagalbos organizavimo būdus.

3. Ištirti ir gauti autentišką informaciją apie imigrantų vaikų socialinę adaptaciją lemiančius veiksnius ir galimus pagalbos organizavimo būdus tyrime dalyvavusiose ikimokyklinio ugdymo įstaigose Klaipėdos mieste.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir statistinės apskaitos dokumentų analizė, du pusiau struktūruoti interviu, turinio (content) kokybinė analizė.

1. Ikimokyklinio amžiaus imigrantų vaikų socialinė adaptacija ir taikomi pagalbos būdai

1.1. Migracijos proceso samprata, raiška bei procesai Lietuvoje

Pastaraisiais metais, kai Ukrainoje dar vyksta karas, žmonių migracija išlieka aktyvi ir sulaukia pakankamai didelio visuomenės ir valstybės struktūrų dėmesio.

Šiuolaikinei visuomenei būdingą etninę įvairovę lėmė įvairūs procesai, tokie kaip etninių grupių ar migrantų bendruomenių formavimasis. Šiems procesams vis daugiau įtakos daro migracija, tapusi neatsiejama modernių visuomenių gyvenimo dalimi (Žibas, 2010, 9 p.).

Migracija apibūdinama kaip ilgalaikis gyvenamosios vietos pakeitimas, kurio rezultatas – gyventojų skaičiaus ir struktūros pasikeitimai atvykimo bei išvykimo teritorijose (Blebienė, 2008, p. 24). Migracija, anot autorės, vyksta tada, kai persikėlimo metu yra kertamos administracinės tam tikrų teritorijų (valstybių) sienos Asmuo, kuris persikelia, vadinamas migrantu [lot. migrans (kilm. migrantis) – persikėlimas [lot. migrans (kilm. migrantis) – persikeliantis] (Vaitekūnas, 2006, p. 5).

Žmonių apsisprendimas migruoti labai priklauso nuo individualiai kiekvieną asmenį veikiančių veiksnių (Damulienė, 2013).

Gyventojų persikėlimas dideliu atstumu, anot Maslauskienės ir Stankūnienės (2007), turint tikslą naujoje vietoje pasilikti ilgesnį laiką, atspindi migracijos esmę.

Atliktų tyrimų rezultatų analizė rodo (Kasnauskienė, 2006), kad žmonių apsisprendimą persikelti gyventi į kitą šalį lemia ne tik demografiniai, tačiau ir socialiniai reiškiniai.

Solnyškinienė ir Adamonienė (2017) konstatuoja, kad migracijos sąvoka siejama su migranto samprata. Migrantai apibūdinami kaip asmenys, kurie dėl ekonominių, politinių, kultūrinių ar kitų priežasčių išvykę iš Lietuvos į užsienio valstybę (emigrantai) arba atvykę į Lietuvą iš užsienio valstybės (imigrantai).

Migracijos apibūdinimuose aktualizuojami trys esminiai dalykai: laiko, vietos ir naudos dimensijos. Migracija, anot Rudžinskienės ir Paulauskaitės (2014), įvairialypis, daugiasluoksnis ir jau ne vieną šimtmetį vykstantis procesas, kurio esminės dalys yra emigracija ir imigracija

Daugelis autorių, kalbėdami apie migracijos sąvoką, dažnai pamini emigracijos ir imigracijos veiksnius (Giddensas, 2005).

Įvairūs autoriai (Žibas, 2010; Taljūnaitė, Labanauskas, 2009; Blebienė, 2008; Vaitekūnas, 2006) išskiria šias imigracijos priežastis:

- Imigracijos procesui įtakos turi ekstremalios, ekonominės krizės, karo sugriauta ekonomika, gamtinės katastrofos ar politinės represijos (Žibas, 2010);
- Svarbiausios šios priežastys: materialinės sąlygos, saugumas (Taljūnaitė, Labanauskas, 2009);

- Piliečiai atvyksta, norėdami įsigyti išsimokslinimą–mokytiš švietimo įstaigose, stažuotis, kelti kvalifikaciją, dalyvauti profesijos mokymuose, dirbti, gyventi su šeima, užsiimti teisėta veikla, dėl šeimyninių aplinkybių (Blebienė, 2008);
- Darbo vietų trūkumas vienoje šalyje ir darbo pasiūla kitoje. Esminę reikšmę turi ir uždarbių dydis, galimybė prasigyventi (Vaitekūnas, 2006).

Galima apibendrinti, jog imigracijai įtakos turi politiniai, socialiniai ir ekonominiai veiksniai. Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, imigrantų srautai didėja. Kiekvienas žmogus stengiasi priklausyti kuriai nors savo tautinei bendrijai, kurioje gali patenkinti savo ekonominius, kultūrinius bei kitokius interesus.

1.2. Ikimokyklinio amžiaus imigrantų vaikų socialinės adaptacijos veiksniai ir pagalbos organizavimo būdai

Žmogaus adaptacija – ne tik biologinė savybė formuoti adekvačius ryšius tarp organizmo ir aplinkos; tai ir sudėtingi mechanizmai, kurių dėka atsiranda pusiausvyra tarp asmenybės ir socialinės aplinkos. Todėl norint suprasti žmogaus adaptacijos sistemą, svarbu gerai, žinoti, koks atitinkamų veiksmų vaidmuo, suvokti biologinę, psichologinę ir socialinę adaptacijos reikšmę (Grinienė, 1984, p. 48 – 49).

Adaptacija, tai procesas, kuriame siekiama panaikinti prieštaravimus tarp asmens ir naujos aplinkos (Kubilienė, 2012). Kadangi žmogus yra socialinė būtybė, jam svarbu patenkinti savo socialinius poreikius, sėkmingai įsiliesti į socialinį gyvenimą. Panašiai adaptaciją apibūdina ir kiti autoriai (Palujanskienė, 2006; Bankauskienė ir Jegelavičienė, 2006; Masaitytė-Apuokienė ir Ramanauskaitė, 2009; Dromantaitė ir Pokštas, 2014), suprasdami tai kaip prisitaikymą prie naujos aplinkos, naujų žmonių, naujų sąlygų.

Adaptacijos trukmė ir sėkmė priklauso nuo daugelio veiksnių, tačiau svarbiausią vaidmenį turi ne tik individualūs asmenybės bruožai, o sukauptos mokslo žinios (pažinimo vaidmuo, padedantis prisiderinti prie aplinkos), kūryba ir veikla (ypatingai darbinė) (Marcinkevičienė, 2012).

Ruzgienė ir Petružienė (2005, p. 176) išskiria šiuos veiksmus: amžius; tai, kas keičiasi pereinant į naujas sąlygas; individualios tipologinės aukštosios nervinės veiklos ypatybės; patyrimas; nervinis bei psichinis, emocinis, socialinis, fizinis išsivystymas.

Galima konstatuoti, jog vieni veiksniai, turintys įtakos adaptacijos procesui, sietini su asmeninėmis (psichologinėmis, emocinėmis, fizinėmis) savybėmis, o kiti su socialiniais faktoriais (mokslo žiniomis, bendravimu, veikla).

Tokią adaptacijos rūšį, kai tenka taikytis prie pasikeitusių visuomeninio gyvenimo sąlygų, nustatyti harmoningus santykius su pakitusia aplinka, galima vadinti socialine. Socialinė adaptacija – žmogaus prisitaikymas prie naujos socialinės aplinkos sąlygų. Tai vienas iš asmenybės socializacijos psichologinių mechanizmų. Socialinės adaptacijos sampratoje dažnai pabrėžiamas aktyvus paties individo vaidmuo.

Socialinė adaptacija ugdymo įstaigoje – sunkus laikotarpis vaikui, kurį galima įveikti bendromis šeimos, pedagogų ir paties vaiko pastangomis, orientuojantis į jo poreikius (Boller, 2021; Koskienė, 2014).

Ypatingai svarbus pedagogo vaidmuo, kuris yra kaip tarpininkas tarp vaiko ir naujų žinių, vaiko ir tėvų, vaiko ir ugdymo įstaigos. Kaip pedagogas padės vaikui lengviau adaptuotis, kokius metodus taikys, priklauso sėkmingas vaiko prisitaikymas naujoje socialinėje aplinkoje.

Apibendrinant galima konstatuoti, kad svarbiausiais socialinės adaptacijos veiksniais, lemiančiais šį procesą ugdymo įstaigoje, laikomi vaiko tėvai (šeima), pedagogai, įstaigos bendruomenė ir bendraamžiai, su kuriais vaikas bendrauja.

Kaip ir visi ikimokyklinio ugdymo įstaigą pradedantys lankyti vaikai, taip pat ir imigrantų vaikai, nori atrasti savo vietą grupėje, įstagos bendruomenėje. Šie vaikai dažnai susiduria su papildomais iššūkiais. Pirma, jie gali konfrontuoti su kalba, kuri yra kitokia nei jų gimtoji. Antra, priklausomai nuo tėvų integracijos į vietinę visuomenę jie gali susidurti su naujomis kultūrinėmis normomis ir taisyklėmis (Grünigen, Perren, Nagele ir kt., 2010).

Slušnienė ir Ivanauskienė (2010) konstatuoja, kad ugdymo įstaigose imigrantų vaikai susiduria su įvairiomis problemomis: su sunkia ar užsitęsusia adaptacija, kalbos barjeru, kuris trukdo bendravimui ir produktyvios veiklos plėtojimuisi.

Gudžinskienė ir Palaimaitė (2010) akcentuoja žaidimą, kaip adaptaciją lengvinančią priemonę. Vaikas žaisdamas vystosi fiziškai, psichiškai ir socialiai, susipažįsta ir prisitaiko prie supančios aplinkos, žaidžiant ugdomi adaptyvumo gebėjimai, mokomasi greitai reaguoti ir rasti išeitį sudėtingose situacijose. Reikia inicijuoti įvairius žaidimus (neformalus bendravimo būdas), kurių metu vaikai susiburia į kolektyvą, intensyviai bendrauja, patenkina šį poreikį. Intensyvus bendravimas, ypatingai socialinės adaptacijos proceso metu, yra labai svarbus. Užmezgamos naujos pažintys, plečiasi socialinė partnerystė (Kubilienė, 2012, p. 70-71).

Limokyklinio ugdymo įstaigose dirbantis personalas stengiasi padėti imigrantų vaikams ir jų tėvams ugdymo įstaigoje jaustis saugiams, rūpinasi jiems aktualios informacijos sklaida ir prieinamumu, taip pat, esant reikalui, suteikia specialistų (logopedo, psichologo ir kt.) pagalbą.

Paramos vaikams centro psichologai pateikia šias rekomendacijas (http://www.pvc.lt/images/pdf/Kaip_priimti_ukrainiecius.pdf):

- 1) surinkti apie vaiką kuo daugiau informacijos;
- 2) rekomenduojama išmokyti kelis žodžius vaiko gimtąja kalba;
- 3) svarbu pasakyti vaikams, kad naujas grupės narys nekalba lietuviškai ir kt.

Galima konstatuoti, kad socialinės adaptacijos procesas priklauso tiek nuo tėvų, kurie turi aktyviai dalyvauti ir padėti vaikui psichologiškai vystytis, tiek nuo pedagogų, kurie turi padėti prisitaikyti prie ikimokyklinio ugdymo įstaigos reikalavimų, įsitraukti į ugdymosi procesą, tiek ir nuo paties vaiko – jis turi išmokyti adekvačiai vertinti save, savo socialinius ryšius ir socialinę situaciją.

Apibendrinant galima teigti, kad svarbu imigrantų vaikams ir jų šeimoms socialinės adaptacijos metu laiku suteikti kompleksinę pagalbą. Pedagogai turi padėti išspręsti socialinės adaptacijos metu kilusius sunkumus, teikti informacinę ir praktinę pagalbą, sukurti saugią ir vaiko poreikius tenkinančią aplinką, užtikrinti lygias ugdymo(si) galimybes. Esant poreikiui, prašyti įstaigoje dirbančių specialistų pagalbos.

2. Tyrimo metodologija

Tyrimai buvo vykdomi dviem etapais.

2022 m., pirmojo etapo metu, buvo atliktas tyrimas, orientuotas į ikimokyklinio amžiaus imigrantų vaikų socialinę adaptaciją lemiančius veiksnius. Apklausti 6 pedagogai, dirbantys skirtingose ikimokyklinio ugdymo įstaigose Klaipėdos mieste. Visi jie dirba su ikimokyklinio amžiaus imigrantais vaikais.

2023 m., antrojo etapo metu, buvo atliktas tyrimas, orientuotas į imigrantų vaikų socialinę adaptaciją ir pagalbos organizavimo būdus. Apklausti 7 imigrantai tėvai, kurių vaikai lanko skirtingas ikimokyklinio ugdymo įstaigas Klaipėdos mieste.

Tyrimų metodai: mokslinės literatūros analizė, pusiau struktūruoti interviu, turinio (content) kokybinė analizė.

Tyrimo instrumentai. Interviu klausimyną, skirtą ikimokyklinio ugdymo mokytojams, sudarė 15 atvirų klausimų, iš kurių keturi demografiniai klausimai.

Klausimyną, skirtą imigrantams (tėvams), kurie augina ikimokyklinio amžiaus vaikus, lankančius ikimokyklinio ugdymo įstaigas Klaipėdos mieste, sudarė 12 atvirų klausimų. Tyrimo pabaigoje pateikti du demografiniai klausimai. Tyrimas buvo vykdomas rusų kalba.

Tyrimo etika. Pasak Židžiūnaitės (2006, p. 11), „atliekant tyrimus svarbu atsižvelgti į šiuos etikos principus: geranoriškumo, pagarbos asmens orumui, teisingumo bei teisės gauti tikslią informaciją“. Atrenkant tyrimo dalyvius nebuvo remtasi naudos, patiklumo arba kompromiso veiksniais. Asmuo galėjo pasirinkti ir pats nuspręsti, ar jis sutinka laisva valia dalyvauti tyrimuose.

Tyrimų metu buvo užtikrinta teisė ir į privatumą, anonimiškumą. Laikantis teisingumo principo, prieš tyrimus dalyviai buvo supažindinti su tyrimų tikslu bei nurodoma, kokia tyrimų nauda.

3. Tyrimų rezultatų analizė

3.1. Imigrantų vaikų socialinę adaptaciją lemiantys veiksniai

Tyrimo metu buvo siekiama sužinoti pedagogų nuomonę, kaip galima padėti imigrantams vaikams sėkmingai adaptuotis ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, kas turi tam įtakos.

Informantų nuomonė apie ikimokyklinio amžiaus imigrantų socialinei adaptacijai būdingus bruožus buvo labai panaši. Didžiausius sunkumus ir nerimą, tyrime dalyvavusių pedagogų nuomone, imigrantų vaikams sukelia kalbos barjeras, naujos aplinkos ir ugdymo sistemos pasikeitimas, egzistuojantys kultūriniai skirtumai.

Anot Slušnienės ir Ivanauskienės (2010), imigrantų vaikų adaptaciją gali apsunkinti sudėtinga jų dvasinė būsena svetimose šalyje, nauja ir jiems neįprasta ugdymosi aplinka, į kurią jie pateko, ne visiškai palankus mikroklimatas ugdymo įstaigoje, santykiai šeimoje ir kt.

Domėtasi, kas lemia sėkmingą ikimokyklinio amžiaus imigrantų vaikų socialinę adaptaciją.

1 lentelė. Sėkmingos socialinės adaptacijos veiksniai

Kategorija	Subkategorija	Irodantys teiginiai
Sėkmingos socialinės adaptacijos veiksniai	Palankios aplinkos ir sąlygų sudarymas (n=3)	„palankios sąlygos socialinei adaptacijai ugdymo institucijoje“ (M1); „ugdymosi aplinka turi būti grįsta palaikančia atmosfera, vaikų įtraukimu į bendrą ugdymo institucijos gyvenimą“ (M2); „leisti apsibrasti naujoje aplinkoje, išlaukti, kol vaikas jausis saugus ir bus pasiruošęs pats ją tyrinėti“ (M3).
	Konstruktivus šeimos ir pedagogo bendravimas, į(si)traukimas į ugdymo procesą (n=3)	„teigiamas pedagogų požiūris į imigrantus vaikus“ (M4); „bendradarbiavimas su imigranto vaiko tėvais“ (M6); „svarbu su tėvais išsiaiškinant, kas vaikui sekasi, kas nelabai, taip sudarant sąlygas vaikui jaustis laisviau“ (M7).

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2022 m.

Tyrimo rezultatai rodo (1 lentelė), kad didžiausią įtaką, ypač adaptacijos pradžioje, turi tėvų įsitraukimas į ugdymo procesą. Vaikams yra labai svarbi tėvų parama bei jų gebėjimas patenkinti vaikų poreikį būti suprastiems, kartu gaunant ir emocinės paramos (Kubilienė, 2012, 73 p.).

Socialinės adaptacijos proceso metu ypač svarbus yra ir pedagogas, kuris kartais užgožia net tėvų autoritetą. Pedagogui tenka labai didelė atsakomybė už vaiko aktyvią veiklą, bendravimą, bendradarbiavimą tiek su bendraamžiais, tiek ir su suaugusiais.

Kokie požymiai, informantų nuomone, liudija, kad imigrantas vaikas sėkmingai adaptavosi.

Pedagogai išskyrė šiuos pagrindinius požymius:

„vaikas sėkmingai pradeda kalbėti lietuvių kalba, turi draugų, supranta užduodamas užduotis“;

„vaikas noriai lanko ugdymo įstaigą, stengiasi aktyviai dalyvauti veiklose, grupėje turi draugų“;

„vaikas jaučiasi saugus, lengvai atsiskiria nuo tėvų, turi žaidimų draugą ar kelis, nebijo suaugusiųjų, bendrauja su jais, tampa savarankiškas atliekant užduotis“;

„vaiko emocijos pastovios ir teigiamos, vaikas komunikuoja su kitais grupės draugais, aktyviai dalyvauja ugdymo veiklose“;

„gerai įvaldęs komunikacinius gebėjimus, puikus bendravimas su bendraamžiais“.

Socialinei adaptacijai palanki aplinka skatina vaikus labiau pasitikėti savimi, konstruktyviai spręsti problemas, sudaromos sąlygos atsiskleisti ir augti kiekvieno vaiko ir pedagogo asmenybei, padeda užbėgti už akių daugeliui vaiko problemų (Kubilienė, 2010).

Priežastys, kurios informantų nuomone, lemia nesėkmingą imigranto vaiko socialinę adaptaciją pateiktos 2 lentelėje. Tyrimo rezultatai (2 lentelė) leidžia daryti išvadą, kad ugdymo įstaigose, kuriose ugdomi imigrantai vaikai, anot Slušnienės ir Ivanauskienės (2010), turi būti skiriamas papildomas dėmesys ir pagalba. Mokytojai, dirbantys su imigrantais vaikais, turi būti specialiai apmokomi, o kiekviena ugdymo grandis turi darniai bendrauti ir bendradarbiauti.

2 lentelė. Nesėkmingos socialinės adaptacijos priežastys

Kategorija	Subkategorija	Irodantys teiginiai
Nesėkmingos socialinės adaptacijos priežastys	Neigiama ugdymo įstaigos įtaka (n=4)	„neigiamas ugdymo bendruomenės požiūris į imigrantų vaikų įsiliejimą į ugdymo įstaigas“ (M2); „tinkamai paruoštų ir apmokytų specialistų trūkumas, kritinėms situacijoms valdyti imigranto vaiko adaptacijos laikotarpiu“ (M3); „pedagogo agresyvus, šaukiantis, liepiantis balso tonas, bendraujant su vaiku, traumuoja vaiko psichiką, vaikas nebenori lankyti ugdymo įstaigos“ (M4); „grupės bendraamžių atstūmimas, žaidimų draugo neturėjimas“ (M5).
	Neigiamas tėvų požiūris (n=3)	„tėvų neigiamas požiūris į ugdymo įstaigą, pedagogą“ (M1); „tėvai nebendradarbiauja su pedagogais, su vaiku susijusiais klausimais“ (M3); „vaiko dažnas įstaigos nelankymas adaptacijos metu, be svarios priežasties“ (M4).
	Neigiamas paties vaiko nusiteikimas (n=2)	„vaiko priešiškas nusistatymas prieš ugdymo įstaigą, nenoras jos lankyti, emocijų nekontroliavimas“ (M2); „sunkus atsiskyrimas su tėvais“ (M5).

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2022 m.

Vaiko gebėjimas adaptuotis naujoje ugdymo aplinkoje ir priimti naujus sunkumus, labai priklauso nuo vaiko supančių bendraamžių, pedagogų, ugdymo įstaigos bendruomenės, taip pat labai svarbus vaiko ir tėvų santykis šeimoje, auklėjimo stilius, kiti asmenybės formavimąsi veikiančios veiksniai (Kornilavičienė, Bagdonas, 2016).

Buvo svarbu sužinoti informantų nuomonę, ar pedagogų ir tėvų bendradarbiavimas, lengvinant imigranto vaiko socialinę adaptaciją, yra svarbus.

Tyrimo dalyviai patvirtino bendradarbiavimo svarbą ir išskyrė dvi pagrindines priežastis:

„tai suteikia galimybes pasidalinti svarbia informacija, kurią turi žinoti pedagogai apie naujus vaikus grupėje ir tėvai apie vaiko dienos eigą“;

„bendradarbiavimas suteikia vaikams saugumo, aiškumo jausmą, kuria pasitikėjimą atmosferą“.

Apibendrinant šio tyrimo etapo rezultatus galima konstatuoti, kad imigrantai vaikai socialinės adaptacijos pradžioje patiria stresą. Tai lemia laikinas kalbos barjeras, nauji bendraamžiai, pedagogai, nauja aplinka. Siekiant vaiko gerovės, labai svarbus tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas. Rezultatai patvirtino, kad labai svarbu ir tai, jog pedagogas turėtų elementarius vaiko gimtosios kalbos pradmenis. Tai padėtų vaikams suprasti mokytoją, o mokytojams vaikus.

3.2. Pagalbos organizavimo būdai imigrantų vaikams socialinės adaptacijos metu

Domėtasi, kaip, imigrantų tėvų nuomone, vaikams sekėsi adaptuotis ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, kurią lanko Klaipėdos mieste.

Tyrimo rezultatai rodo (3 lentelė), kad didžioji dalis tyrime dalyvavusių tėvų vaikų socialinę adaptaciją įvertino kaip pakankamai lengvą ir be didesnių sunkumų. Galima daryti prielaidą, kad informantai, vertindami vaikų socialinę adaptaciją, orientuojasi į jų psichologinę savijautą ir norą lankyti ugdymo įstaigą.

Kitu klausimu, būtent, ir buvo norima sužinoti, kaip tėvai vertina dabartinę vaiko savijautą.

Tyrimo rezultatai leidžia daryti išvadą, kad imigrantų vaikų savijauta Lietuvoje yra pakankamai gera. Anot tyrime dalyvavusių tėvų, vaikai pakankamai gerai jaučiasi ugdymo įstaigoje, noriai ją lanko, palankiai atsiliepia apie mokytojus, bendraamžius. Pasireiškiančias neigiamas emocijas (liūdesys, ašaros) sąlygoja tik namų, giminių, draugų, savo gimtosios šalies ilgesys.

Pasak Vaišvidienės ir Gedvilienės (2017), vaikai turi būti ugdomi, stengiantis jiems padėti suvokti savo emocijas per patirtį, pojūčius, suprasti kito žmogaus jausmus ir gebėti valdyti savo emocijas.

3 lentelė. Imigrantų vaikų socialinė adaptacija

Kategorija	Subkategorija	Irodantys teiginiai
Imigrantų vaikų socialinė adaptacija	Lengva ir pakankamai greita adaptacija (n=5)	„adaptacija praėjo gerai ir greitai“ (U1, U2); „mes lankome darželį, kur yra ukrainiečių vaikų grupė, tai labai palengvino buvimą Lietuvoje, vaikai mokomi jiems suprantama kalba, o tai užtikrina lengvesnę adaptaciją“ (U3); „adaptavosi lengvai“ (U5); „adaptacija praėjo pakankamai lengvai, darželis vaikui patinka, su grupės draugais turi draugiškus santykius, auklėtojas vaikas vertina teigiamai“ (U6).
	Adaptacija su tam tikrais sunkumais (n=2)	„adaptavosi su tam tikrais sunkumais, susijusiais su vaiko asmeninėmis savybėmis“ (U4); „adaptacija praėjo normaliai, bet buvo sunkumų“ (U7).

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2023 m.

Buvo paprašyta išvardinti priežastis, kurios trukdo vaikams integruotis lietuviškoje aplinkoje.

4 lentelė. Priežastys, trukdančios integruotis į lietuvišką aplinką

Kategorija	Subkategorija	Irodantys teiginiai
Priežastys, trukdančios integruotis	Socialinio ir asmeninio pobūdžio problemos (n=4)	„vaikui sunku dėl kalbos barjero“ (U1); „kalbos nemokėjimas“ (U3); „agresyvumas iš lietuvių vaikų, dėl požiūrio į ukrainiečius“ (U6); „individualios vaiko savybės“ (U4).
	Priežasčių nėra (n=3)	„priežasčių nėra“ (U2); „mūsų vaikui integruotis pavyko puikiai“ (U7, U5).

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2023 m.

Tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą (4 lentelė), kad pedagogo vaidmuo, lengvinant imigranto vaiko integraciją, labai svarbus. Mokytojas turi kurti darnią grupės atmosferą, ugdyti vaikų empatiją, skatinti gerą elgesį, netoleruoti patyčių, agresyvaus elgesio.

Ar kalbos barjeras, informantų nuomone, pagrindinė priežastis, kuri trukdo vaikams sėkmingai adaptuotis?

Išanalizavus informantų atsakymus pastebėta, kad informantų nuomonė išsiskyrė, vieni įvardijo, kad „vaikams sunkumų kelia lietuvių kalbos nežinojimas ir tai apsunkina bendravimą su grupės draugais, nes grupėje didžioji dalis lietuvių vaikų. Su mokytojais vaikams pavyksta susikalbėti, nes pedagogai kalba rusų ar ukrainiečių kalbomis“ (U1, U3, U6); kiti informantai pasisakė, kad „vaikai lanko rusakalbes grupes, daug vaikučių iš Ukrainos, pedagogai kalba rusų kalba, o vaikučiai pagal galimybes mokosi lietuvių kalbos“ (U2, U4, U5, U7).

Galima daryti prielaidą, kad imigrantų vaikai nori aktyviai dalyvauti ugdymo(si) procese, tačiau negalima leisti, kad laikinas kalbos barjeras trukdytų sėkmingam ugdymuisi.

Domėtasi, ar ugdymo įstaiga informantams ir jų vaikams suteikė reikiamą pagalbą.

5 lentelė. Imigrantų vaikams teikiama pagalba

Kategorija	Subkategorija	Irodantys teiginiai
Suteikta pagalba	Pagalba, kurią suteikė pedagogai ir ugdymo įstaigos administracija (n=5)	„pagalbą suteikė administracija ir pedagogai visada noriai padeda iškilus klausimams“ (U1, U6); „adaptavosi lengvai“ (U3); „administracija ir pedagogai padėjo vaikui adaptuotis, suteikė visas sąlygas jo vystymuisi“ (U4); „pedagogai suteikia individualią pagalbą žinių trūkumui mažinti“ (U5).
	Pagalba, kurią suteikė specialistai (logopedai) (n=2)	„suteikė galimybę eiti pas logopedą“ (U2); „suteikta logopedo pagalba“ (U7).

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2023 m.

Tyrimo rezultatai rodo (5 lentelė), kad tyrime dalyvavę tėvai palankiai vertina ugdymo įstaigas, kurias lanko jų vaikai. Įstaigų administracijos atstovai, mokytojai, anot informantų, geranoriškai

nusiteikę jų atžvilgiu, o, iškilus klausimams ar problemoms, noriai pataria, padeda, suteikia visą reikiamą informaciją. Viena informantė teigė, kad „labai padėjo pirmaisiais mėnesiais, adaptacijos laikotarpiu. Turbūt dėl priežasčių, dėl kurių mes čia atsидūrėme, tapome jautresni, todėl jūsų pagalba mums buvo labai svarbi ir reikalinga“.

Galima daryti išvadą, kad socialinės adaptacijos proceso rezultatas – kokybiškas imigranto vaiko ir ugdymo įstaigos sąveikavimas, santykių darna, egzistuojanti pusiausvyra. Siekiant šios darnos, svarbios abiejų – vaiko ir jį supančios aplinkos integralios pastangos.

Tyrimo pabaigoje informantų paprašėme, kad jie išsakytų teigiamą ir neigiamą patirtį apie jų vaiko socialinę adaptaciją bei situaciją ugdymo įstaigoje.

6 lentelė. Informantų teigiama ir neigiama patirtis

Kategorija	Subkategorija	Irodantys teiginiai
Situacija ugdymo įstaigoje	Teigiama patirtis (n=5)	„nuostabios pedagogės, labai dėmesingos, randa kelią prie kiekvieno vaiko“ (U1); „labai džiaugiuosi, kad ugdymo įstaiga taip noriai ir nuoširdžiai mus priėmė ir nuolatos padeda mano vaikui“ (U2); „labai džiaugiamės gavę puikų darželį“ (U3); „džiaugiuosi, kad administracija savarankiškai įvertina vaiko ugdymosi sunkumus ir suteikė mano vaikui reikiamą pagalbą-mokytojo padėjėją“ (U4); „profesionalus kolektyvas, meilė vaikams, padrąsinimas, tolerantiškumo ugdymas“ (U7).
	Neigiama patirtis (n=2)	„ugdymo įstaiga toli nuo namų“ (U5); „sutikti neigiamai nusiteikę žmonės“ (U6).

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2023 m.

Tyrimo rezultatai liudija (6 lentelė), kad informantai dalinasi teigiama patirtimi, susijusia su Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigomis ir jų teikiamomis paslaugomis. Informantai akcentavo profesionalų įstaigose dirbančių pedagogų ir administracijos darbą, palankias nuostatas jų atžvilgiu, nuolatinę pagalbą jiems ir jų vaikams.

Galima daryti prielaidą, kad Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose, kurias lanko tyrime dalyvavusių tėvų vaikai, sukurta aplinka didina imigrantų vaikų pasitikėjimą savimi ir savo galimybėmis, stiprina saugumo jausmą, plėtoja bendravimą ir bendradarbiavimą, teigiamą buvimo greta ir drauge patirtį.

Apibendrinant šio tyrimo etapo rezultatus galima konstatuoti, kad imigrantai tėvai, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas Klaipėdos mieste, patenkinti įstaigose teikiamomis paslaugomis, jiems skiriamu dėmesiu ir suteikiama pagalba. Ypatingai akcentuojama specialistų (logopedo, mokytojo padėjėjo) pagalba, kurios sulaukė informantų vaikai socialinės adaptacijos metu. Ne visi informantai sutinka, kad kalbos barjeras yra didžiausia problema, su kuria susiduria imigrantas vaikas socialinės adaptacijos metu. Daug svarbiau ugdymo įstaigoje dirbančių specialistų kompetencija, geranoriškumas, įstaigos bendruomenės palankus nusiteikimas imigrantų atžvilgiu.

Išvados

1. Išanalizavus mokslinę literatūrą paaiškėjo, kad imigracija apibūdinama kaip procesas, kurio metu gyventojai pakeičia savo gyvenamąją vietą, atsikeldami gyventi iš kitos šalies. Imigracijai būdingi gyventojų skaičiaus ir struktūros pokyčiai. Procesui įtakos turi politiniai, socialiniai ir ekonominiai veiksniai. Dėl Rusijos invazijos į Ukrainą Lietuva tapo imigrantus priimančia šalimi. Imigrantų srautai į Lietuvą ypač padidėjo. Tai reikalauja sistemingos analizės bei kompleksinio problemų sprendimo.

2. Mokslinės literatūros analizė leido išskirti veiksnius, kurie lemia lengvesnę ir greitesnę imigrantų vaikų socialinę adaptaciją. Tai tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas, reikiamos pedagogų, dirbančių su imigrantais vaikais, kompetencijos, daugiakalbiškumo bei multikultūriškumo vertybinės patirtys.

Galima konstatuoti, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos, priimančios imigrantus vaikus, turi suteikti visapusišką pagalbą, reikiamą informaciją tėvams bei specialistų, dirbančių ugdymo įstaigose,

konsultacijas. Vieni iš pagrindinių pagalbos būdų, turinčių įtakos sėkmingai imigranto vaiko socialinei adaptacijai, efektyvus tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas siekiant imigranto vaiko gerovės.

3. Pedagogų nuomonės tyrimo rezultatai atskleidė, kad imigrantai vaikai socialinės adaptacijos pradžioje patiria stresą, susijusį su kalbos barjeru, nauja aplinka, naujais žmonėmis. Informantų vertinimu, labai svarbi tėvų pagalba, padedant susipažinti su nauja šalimi, nauja ugdymo įstaiga, naujais žmonėmis. Vaikai perima tėvų emocijas ir nusiteikimą, todėl teigiami tėvų atsilepimai bei nuostatos ypatingai svarbūs. Būtina, informantų teigimu, kad tėvai perteiktų pedagogams visą reikiamą informaciją apie vaikus, jų situaciją, atvykimo kontekstą bei ateities perspektyvas. Tai pagreintų vaiko pažinimo procesą, padėtų lengviau suprasti jo poreikius.

Imigrantų tėvų nuomonės tyrimo rezultatai atskleidė, kad tėvai yra labai patenkinti Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose teikiamomis paslaugomis. Tyrimo dalyviai akcentavo, kad jaučia geranorišką bendradarbiavimą su pedagogais, įstaigų administracijos atstovais ir kitais bendruomenės nariais, kuriant darnią ir palankią aplinką jų vaikams. Vaikų socialinės adaptacijos laikotarpiu sulaukė specialistų pagalbos, o mokytojai, dirbantys su jų vaikais, geranoriškai dalinosi patarimais bei rekomendacijomis. Dėmesys kiekvienam vaikui ir noras padėti ne tik greičiau adaptuotis, bet išgyventi jautrias situacijas, susijusias su karu Ukrainoje, neliko nuošalyje. Informantai džiaugėsi, kad tik didelės pedagogų pastangos leido jų vaikams pasijausti saugiau ir greičiau adaptuotis naujoje grupėje, naujoje ugdymo įstaigoje, naujoje šalyje.

Literatūra

1. Bankauskienė, N. ir Jegelevičienė, S. (2006). *Ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių kalbos ir komunikacijos sutrikimų, socialinė adaptacija: ekspertinis vertinimas*. Specialusis ugdymas. 2006. Nr. 1(14), 145–157.
2. Bleblienė, A. (2008). *Lietuvos gyventojai ir šeima per 18 atkurtos Nepriklausomybės metų*. Kaunas: Lututė.
3. Boller, A. (2012). *Mano vaikas pradeda lankyti darželį*. Vilnius: Gimtasis žodis.
4. Damulienė A. (2013). *Migracijos problema Lietuvoje ir jos įtaka šalies ekonomikai*. - Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
5. Dromantaitė, A. ir Pokštas, V. (2014). *Naujų darbuotojų adaptacijos ypatumai ikimokyklinio ir vidurinio ugdymo mokyklose Lietuvoje*. Socialinių mokslų studijos, Nr. 6 (2), 361–375 p.
6. Europos parlamentas (2020). *Migracijos priežastys*. [žiūrėta 2022 m. lapkričio 3 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.europarl.europa.eu/news/lt/headlines/world/20200624STO81906/migracijos-priezastys>
7. Giddens, A. (2005). *Sociologija*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
8. Grinienė, E. (1984). *Vaiko adaptacija mokykloje*. Kaunas: Šviesa.
9. Grünigen, R., Perren, S., Nagele, Ch. ir kt. (2010). *Immigrant children's peer acceptance and victimization in kindergarten: The role of local language competence*. British Journal of Developmental Psychology (2010), 28. p. 679-697. [žiūrėta 2023 m. kovo 12 d.]. Prieiga per EBSCO Publishing.
10. Gudžinskienė, V. ir Palaimaitė, A. (2010). *Žaidimas kaip pirmaklasių adaptacijos gerinimo priemonė*. Pedagogika. Mokslo darbai. Vilnius: Vilniaus pedagoginis institutas, Nr. 97.
11. Kasnauskienė, G. (2006). *Demografijos pagrindai*. Vilniaus universiteto leidykla, Vilnius.
12. Kornilavičienė, I. ir Bagdonas, A. (2016). *Tėvų požiūris į vaikų adaptaciją priešmokyklinio ugdymo grupėje*. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų rengimo problematika: konferencijos pranešimų medžiaga, 115–124 p.
13. Koskienė, N. (2014). *Kaip palengvinti vaiko adaptaciją darželyje*. Ikimokyklinis.lt. [žiūrėta 2022 m. gruodžio 17 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/vartotoju-straipsniai/kaip-palengvinti-vaiko-adaptacija-darzelyje/19360?page=1>
14. Kubilienė, K. (2012). *Tėvų parama pirmos klasės gimnazistų adaptacijai*. Pedagogika, Nr. 106, 70–77 p.
15. Kubilienė, K. (2010). *Mokinių adaptacija gimnazijoje: mokytojo kompetentingumo vaidmuo*. Pedagogika, Nr. 98, 100–107 p.

16. Le Roux, J. (2002). *Effective educators are culturally competent communicators/Intercultural Education*, Vol. 13, No.1. [žiūrėta 2022 m. rugsėjo 21 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14675980120112922>
17. Masaitytė-Apuokienė, R. ir Ramanauskaitė, A. (2009). *Mokymasis bendradarbiaujant – sėkmingos adaptacijos profesinėje veikloje priedaids*. Profesinis rengimas, Nr. 18, 130–139 p.
18. Maslauskienė, A. ir Stankūnienė, V. (2007). *Šeima abipus sienų. Lietuvos transnacionalinės šeimos genėzė, funkcijos, raidos perspektyvos*. Tarptautinė migracijos organizacija, Socialinių tyrimų institutas, Vilnius.
19. Palujanskienė, A. (2006). *Vaikų adaptacija mokykloje*. Socialinis ugdymas, Nr. 12, 84–93 p.
20. Paramos vaikams centras. *Rekomendacijos*. [žiūrėta 2022 m. lapkričio 5 d.]. Prieiga per internetą: http://www.pvc.lt/images/pdf/Kaip_priimti_ukrainiecius.pdf
21. Ruzgienė, A. ir Petružienė, S. (2005). *Vaikas ir aplinka*. Vilnius.
22. Slušnienė, G., Ivanauskienė, I. (2010). *Imigrantų vaikų adaptacija Klaipėdos miesto mokyklose*. Emigrantų ir imigrantų vaikų ugdymas Lietuvoje. Straipsnių rinkinys. Klaipėda: Druka.
23. Solnyškinienė, J. ir Adamonienė, R. (2017). *Migracijos procesus formuojančių veiksnių Lietuvoje vertinimas*. Mykolo Romerio universitetas. [žiūrėta 2022 m. spalio 10 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.lituanistika.lt/content/73675>
24. Taljūnaitė, M. ir Labauskas, L. (2009). *Lietuviai svetur: tautinio tapatumo išsaugojimas*. Socialinių tyrimų institutas, Vilnius. [žiūrėta 2022 m. lapkričio 9 d.]. Prieiga per internetą: https://lisc.lt/download/2009_LIETUVIAI_SVETUR_visas.pdf
25. Vaišvidienė, L. ir Gedvilienė, G. (2017). *Pedagogų vaidmuo ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų emocinį intelektą*. [žiūrėta 2022 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/c5c9d786-a6f0-4c48-856f-0c5da5714d1e/content>
26. Vaitekūnas, S. (2006). *Lietuvos gyventojai. Per du tūkstantmečius*. Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, Vilnius.
27. Žibas, K. (2010). *Imigracijos suvokimai Lietuvos visuomenėje*. OIKOS. Lietuvių migracijos ir diasporos studijos, 2010 (2), 9–30.
28. Židžiūnaitė, V. (2006). *Taikomųjų tyrimų metodologijos charakteristikos*. Vilnius: Ciklonas

SOCIAL ADAPTATION OF IMMIGRANT CHILDREN AND ITS SUPPORT IN EARLY YEARS EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN KLAIPEDA

Jovita Čėsniėnė, dr. Giedrė Slušnienė

Summary

Research problem. How to help preschool immigrant children to successfully adapt in educational institutions? What methods of organizing assistance, preventing possible difficulties, are applied in preschool institutions?

Research object – social adaptation of pre-school immigrant children.

Research aim – analyse and justify the social adaptation of children of preschool immigrants and the methods of assistance used.

The main results of the study:

Summarizing the results of the first qualitative study, it can be concluded that immigrant children experience stress in the beginning in a new environment. This is influenced by the language barrier, new peers, teachers, new spaces and activities. It is very important that parents, teachers and the educational institution cooperate. The study revealed that one of the main factors facilitating the adaptation of immigrant children is that the teacher knows the child's native language, so that the child understands the teacher and the teacher understands the child. The main factor of adaptation is a close and harmonious relationship in the family, family help and support during adaptation.

Summarizing the results of the second qualitative study, it can be stated that the informants who participated in the study said that they are happy with Klaipėda preschools and the professional services they provide, as well as the individual attention to each child and his family. The research participants confirmed that constant efforts were made to help children get used to the new environment more easily, to overcome existing difficulties. It is important that the educational institution also provides speech therapist and psychologist support for immigrant children.

Research methods: analysis of documents on scientific literature and statistical accounting, two semi-structured interviews, qualitative analysis of the content (content).

Conclusions. The analysis of the authors of the scientific literature and the results of the qualitative research show that the successful social adaptation of children of preschool immigrants in the educational institution is influenced by the close cooperation of parents and educators and the administration of the institution in achieving the common goals of the child's education, competent work of educators and the educational community that responds to the child's feelings and needs.

Key words: immigrants, pre-school education, social adaptation, assistance.